

Türk Tabipleri Birliği

— Turkish Medical Association —

PANDEMİ BÜLTENİ #9

TÜRKİYE VERİLERİYLE TÜRKİYE'Yİ KONUŞ(A)MAMANIN DAYANILMAZ AĞIRLIĞI

Tüm dünyada COVID-19 pandemisi halen sürmektedir. Avrupa'da son bir haftada vakalar %33 oranında artmış durumdadır. Salgının yayılması ve tehlike devam etmektedir.

Dünya Sağlık Örgütü pandeminin dört temel ölçüt üzerinden değerlendirilmesini önermektedir:

1. Varyantlar
2. Toplumsal hareketlilik
3. Halk sağlığı önlemleri
4. Aşı eşitsizliği

Hastalık Verileri ve Varyantlar

Türkiye'de son günlerin verilerine bakıldığında iyileşen hasta sayıları yeni vaka oranlarından daha az sayıdadır ve vaka sayıları tekrar yükselmeye başlamıştır. Bu açık veriye rağmen Sağlık Bakanlığı bulaş kaynaklarını halen açıklamamaktadır.

3 Temmuz 2021 tarihinde kamuoyuna sunulan tablolar yine değişmiş, veriler eksik açıklanmaktadır. Haftalık açıklanacağı bildirilen veriler de halen paylaşılmamıştır. Toplam test ve vaka sayıları, toplam vefat sayısı, hastalarda zatürre oranları, ağır hasta sayısı ve toplam iyileşen hasta sayıları belirsizliğini korumaktadır.

Sağlık Bakanlığı tarafından COVID-19 durum raporları 8 aydır kamuoyuna ve bilim çevrelerine sunulmamıştır. En son 19-25 Ekim 2020 arası Haftalık Durum Raporu'nu açıkladılar. TTB 28 Ekim 2020 tarihinde verileri deşifre eden bir açıklama yaptı. Daha sonra 26 Ekim-1 Kasım 2020 tarihlerine gelen Haftalık Durum Raporu'nu yayımlamadılar ve bu durum bugüne kadar sürmektedir.

Salgının yönetilmesinde ülke düzeyinde hastalık prevalansı ve sosyo-demografik dinamiklerin bilinmesi önemlidir.

Türk Tabipleri Birliği

_____ Turkish Medical Association _____

1. Seroprevelans alışmaları salgının başından bu yana periyodik olarak (örneğin ikişer ay arayla) neden yapılmamıştır?
2. Sağlık Bakanlığı'nın TÜİK ile birlikte Ocak 2021 tarihinde yaptığı seroprevalans çalışmasının sosyo-demografik özellikleri ve illere göre sonuçları kamuoyu ile neden paylaşılmamıştır?

Pek çok ülkede COVID-19 varyantlarının dağılımı tablolar halinde yayımlanır, İngiltere tüm varyant analizlerini haftalık olarak demografik dağılımlarıyla raporlarken; Türkiye'de bu veriler Sağlık Bakanlığı tarafından paylaşılmamıştır. Hollanda, Almanya, İrlanda ve İsviçre'de Alfa varyantı baskın konumdayken, Türkiye'nin turist kabul ettiği ülkeler de dahil olmak üzere diğer ülkelerde Delta varyantı daha sık tespit edilmeye başlamıştır.

Bu nedenle buradan Sağlık Bakanlığı'na soruyoruz:

1. Varyantlara dair ayrıntılı veriler neden açıklanmıyor?
2. Pozitif vakalar içindeki varyantların oranı nedir? Dağılımı (Alfa, Beta, Delta ve diğer) nasıldır?
3. SARS-CoV-2 sekanslama alışmaları Sağlık Bakanlığı'na bağlı kaç merkezde yapılmaktadır?
4. Sağlık Bakanlığı'na sekans yapılmak üzere gönderilen örneklerin sekans sonuçları, örneği gönderen test merkezlerine neden düzenli olarak bildirilmemektedir?
5. Hızlı antijen testlerinin hedefe uygun, doğru gruplarda ve uygun koşullarda uygulanması için bir düzenleme yapılmış mıdır?

Delta Varyantı

- Sağlık Bakanı Fahrettin Koca, dün Delta varyantının görüldüğü kişi sayısının son bir haftada 284'ten 750'ye çıktığını söyledi.
- Sorular açıktır:
 - Delta varyantının ilk görüldüğü günden bugüne eğrisi nasıl seyretmiştir? Günlük değişimler nasıldır?
 - Bu varyant hangi yöntemle tespit edilmekte ve izlenmektedir?
 - Bu artış hızıyla Eylül ayında rakamların ne olacağı konusunda Sağlık Bakanlığı'nın bir öngörüsü var mıdır?

Türk Tabipleri Birliği

_____ Turkish Medical Association _____

Ölümler/Fazladan Ölümler

TTB fazladan ölümleri kamuoyu gündemine taşıdı ve Türkiye’de Sağlık Bakanlığı’nın bildirdiği pandemiye bağlı ölüm sayısının en az üç katı açıklanamayan fazladan ölüm görüldüğünü defin rakamlarından ortaya çıkardı. Neden COVID-19 vaka ve ölümlerinin;

- Yaşları
- Cinsiyetleri
- Hastalık geçmişleri ve eşlik eden hastalıkları
- Yaşadıkları yerler (il / mahalle / ilçe)
- Vatandaşlık statüleri
- Meslek grupları / işkolları/ çalıştıkları işler
- Gelir grupları
- Elde edilmiş eğitim imkanları
- Hastalık bulguları
- Sair risk grupları açıklanmıyor?

İllere Göre 100 binde Haftalık Vaka Sayıları ise haftalar sonra açıklanıyor. Bu verilerin neden açıklıkla paylaşılmadıklarını soruyoruz. Üstelik TÜİK, haziran ayında yayımlayacağı ölüm istatistiklerini yayımlamamış ve bu konuda kamuoyu ve basına tatminkâr bir açıklama yapmamıştır. Halktan gizlediğiniz nedir?

İstanbul Büyükşehir Belediyesi verilerine göre; İstanbul’daki fazladan ölümler 22 Haziran 2021 tarihinden sonra tekrar yükselmeye başlamıştır. Bunda açılma kararlarının etkili olduğu görülmektedir. Turizm ve ekonomik kaygılarla salgının değil algının yönetildiği ülkemizde hastalığın ülkemize girişini engelleyecek önlemlerin alınmadığı anlaşılmaktadır.

Açılma ve Toplumsal Hareketlilik

Hastalığın ülkeye girişinin engellenmesinde;

1. Delta varyantın çok yaygın olduğu Rusya ve İngiltere’den gelenlere yönelik hangi önlemler alınmaktadır?
2. Önlemler alınmıyorsa, neden alınmamaktadır?

Türk Tabipleri Birliği

_____ Turkish Medical Association _____

Hastalığın ülke içinde yayılımının önlenmesinde;

Son yapılan Dikey Geçiş Sınavı'na 389 bin öğrenci girdi. Öğrenciler, sınav görevlileri ve velilerin salgından korunamadığı ve vakalardaki artış sürecine bunun da etkileri olduğu açıktır.

1. ÖSYM gibi organizyonlarda neden yeterli önlem alınmamaktadır?
2. İşyerlerinde salgın önlemleri ile artırılmış işçi sağlığı iş güvenliği önlemleri uygulamaları neden denetlenmiyor?

Halk Sağlığı Önlemleri Önemini Koruyor!

Aşılar + Testler + Filyasyon + Karantina / İzolasyon + Maske + Havalandırma

- %90'un üzerinde koruyuculuk sağlayan bazı aşılar, bulaşı ve ölüm riskini önleyebiliyor.
- Testler, farkında olmadan virüsü taşıyanların da tespit edilmesini sağlıyor. Ancak hızlı tanı testleri bazen doğru sonuç vermiyor.
- Temas takibi mekanizmaları, temashıların %80 ila %100'üne ulaşabilmeli.
- Bazı ülkelerden seyahatler karantina gerektiriyor. Çok sayıda insan bu tavsiyelere uymuyor ya da uyamıyor.
- Maskelerin doğru takılması, yaygın kullanılması çok önemlidir ve maskelerin standartları iyi denetlenmelidir.
- Yeterince havalandırılmayan alanlarda virüsün bulaşma ihtimali artıyor. Hava dolaşımı arttıkça, risk azalıyor ama yok olmuyor. Temiz hava enfeksiyon riskini azaltıyor ama dışarıdayken de mesafe korunmadığında bulaşma riski olduğu akılda bulundurulmalıdır.

Aşı

Aşı her durumda etkili olmakla birlikte salt aşıya bel bağlamış onu da istendiği ölçekte yaygın yoğun uygulayamamış ülkelerde, kolay bulaş özelliği taşıyan varyantların ciddi tehdit oluşturduğu açıktır. Varyantların bulaş dinamikleri toplumsal bağışıklanma eşiklerini özellikle genç nüfuslu ülkeler için sağlanamaz matematiksel düzeylere taşırsa en başa dönülecektir. Her önlem diğer önlemlerin savsaklanmadığı ölçüde değerlidir.

Türk Tabipleri Birliği

_____ Turkish Medical Association _____

Filyasyon

Sahada filyasyon ekiplerinin aşı ekiplerine dönüştürüldüğü biliniyor. Filyasyon çalışmaları yavaşlamıştır. Turizm bölgelerinde filyasyonun nasıl uygulandığı belirsizdir.

1. Filyasyon neden yavaşladı?
2. Bağışıklama bu düzeydeyken hala elimizdeki en önemli mücadele araçlarından biri değil mi?
3. Turizm bölgelerinde filyasyon nasıl yapılıyor?
4. Temaslı sayıları nasıl bu kadar düşük?
5. Tıpkı İngiltere vb. ülkeler gibi salgın kümeleriyle ilgili bilgileri toplumla neden paylaşmıyorsunuz?

Havalandırma

Havalandırma koşullarının okullarda, fabrikalarda, AVM'lerde ve toplu yaşanan kent mekanlarında nasıl yürütüldüğü, hangi düzenlemelerin yapıldığı belirsizdir.

1. Okullar, büyük ölçekli işyerleri (fabrika, osb, depo, liman..) gibi toplu yaşanan yerlerde havalandırma ile ilgili hangi düzenlemeler yapıldı?
2. AVM'ler halen önemli bulaş mekanları arasındadır. Buralarda hangi önlemler alınmaktadır?

Aşı Tedirginliği ve Bölgesel Eşitsizlikle Mücadele

Türkiye'de bağışıklama hızı özellikle Doğu ve Güneydoğu illerimizde düşük seyretmektedir. Muğla, Çanakkale, Kırklareli illerimizde %75 üzerine çıkan tek doz aşılama; Ağrı, Şırnak, Bitlis, Bingöl, Batman, Muş, Diyarbakır, Mardin, Şanlıurfa ve Siirt illerimizde %55 ve altında kalmış; iki doz aşılama oranı ise en yüksek %36 ile Çanakkale iken, en düşük %6 ile Urfa olmuştur. Bu, bölgesel eşitsizlikleri bir kez daha ortaya koymuştur. Aşılama hızının böyle devam etmesi halinde %70'lik eşiğe 1 Ekim 2021 tarihi öncesi ulaşmamız olanaklı görülmemektedir. Ayrıca Delta varyantının yayılımı ve daha genç yaşlardaki yoğunluğu göz önüne alındığında %80-85 aralığında bir toplumsal bağışıklık yakalamamız gerektiği görülmektedir. İngiltere'de aşılamanın ölümleri engellediğine, hastaneye yatış ve vaka sayılarını azalttığına ait veriler 25 Haziran'a kadar olan tarih kesitinde kamuoyu ve basın ile paylaşılmıştır.

Türk Tabipleri Birliği

_____ Turkish Medical Association _____

Türkiye’de ise Sağlık Bakanlığı elindeki verilerden yararlanarak bu analizleri yayınlamamış; halkla, basınla, meslek örgütleriyle paylaşmamıştır.

Türkiye’de aşı tereddüdünü gidermek için örgün ve yaygın eğitimle, basın aracılığıyla yeterli bir program yürütülmediği gözlenmektedir. Bölgeler arası eşitsizliği, aşı erişimini artıracak önlemlerin neler olduğunu buradan Sağlık Bakanlığı’na soruyoruz.

Türkiye’deki mülteci sayıları ele alındığında Türkiye’de mültecilerin ne kadarının kayıtlı olduğu, ne kadarının aşılandığı ve mültecilerin hastalık ve ölüm verilerinin ne olduğu bilinmemektedir. Sağlık Bakanlığı bu konuda da açıklama yapmaktan acizdir.

Aynı şekilde Aralık 2020 tarihinden bu yana bakanlık sağlık çalışanlarının hastalıktan etkilenme ve Covid-19 a bağlı ölümlerini, aşılanma verilerini, aşısız sağlık çalışanlarında durumun ne olduğunu, aşılanan sağlık çalışanlarının hastalık ve ölüm verileri paylaşmamaktadır. Sağlık Bakanlığı bunları ne zaman açıklamayı düşünmektedir.

TTB olarak söylemiştik ve yine söylüyoruz:

- Salgın yönetimi ciddi bir iştir, ihmale gelmez.
- Şeffaflık olmadan pandemi yönetilemez.
- Tüm veriler açıklıkla meslek örgütleri, bilim çevreleri ve kamuoyuyla paylaşılmalıdır.
- Türkiye kendi verileri üzerinden salgını analiz etmeli ve önlemleri bu veriler üzerinden yönetmelidir.
- Sağlık planlanması ancak gerçek verilerin açıklanmasıyla olanaklı olacaktır.

Türk Tabipleri Birliği Merkez Konseyi

Türk Tabipleri Birliği Pandemi Çalışma Grubu